

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Obdo/16/2023
Identifikačné číslo spisu: 8122202402
Dátum vydania rozhodnutia: 25.07.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Andrea Moravčíková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:8122202402.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Andrey Moravčíkovej, PhD. a členiek senátu JUDr. Ivany Nemčekovej a JUDr. Lenky Praženkovej v spore žalobcu PharmTrade Holding Ltd., Spojené Arabské Emiráty, Unit 2, Level 3, Gate Village Building 08, v registri obchodných spoločností DIFC, číslo licencie CL3827 Legal, s.r.o., zastúpený advokátom JUDr. Milanom Fulecom, Bratislava, Živnostenská 2, proti žalovanému S., nar. XX. B. XXXX, Z., Z. XXXXX/XX, zastúpený advokátom Mgr. Patrikom Štefkejem, Nitra, Školská 3, o vydanie akcií, o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 23Cb/23/2022, o dovolaní žalovaného proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 11. októbra 2022 sp. zn. 7Cob/67/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie žalovaného o d m i e t a .

Žalobcovi p r i z n á v a voči žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

Odôvodnenie

Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného uznesením č.k. 7Cob/67/2022-193 zo dňa 11.10.2022 potvrdil napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie č.k. 23Cb/23/2022-110 zo dňa 5.4.2022, ktorým Okresný súd Prešov (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) v prvom výroku nariadil neodkladné opatrenie, ktorým uložil žalovanému povinnosť zložiť do úschovy Okresného súdu Prešov akcie emitované spoločnosťou Pharm Trade, a.s. v počte 90 ks, druhým výrokom nariadil žalovanému zdržať

sa akéhokoľvek nakladania s predmetnými akciami bližšie špecifikovanými vo výroku uznesenia súdu prvej inštancie vrátane ich predaja, zámeny, darovania, prenajatia, poskytnutia do bezplatného užívania a pod., taktiež mu v treťom výroku uložil povinnosť zdržať sa úkonov smerujúcich k výkonu práv akcionára spojených s akciami emitovanými spoločnosťou Pharm Trade, a.s. v počte 90 ks, bližšie špecifikovanými vo výroku uznesenia, najmä, nie však výlučne, pokiaľ ide o účasť a hlasovanie na valnom zhromaždení spoločnosti Pharm Trade, a.s. a prijatia podielu na zisku (dividendy) alebo likvidačného zostatku, a to až do právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

2. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd uviedol, že v prejednávanej veci bolo preukázané, že žalobou vo veci samej sa žalobca domáha vydania akcií, ktoré sú predmetom konania v počte 90 ks, druh akcií kmeňové, podoba akcií listinná, forma akcií na meno, menovitá hodnota jednej akcie 1.000 eur, vydané ako hromadná, pričom okolnosti eventuálnej neplatnosti zmluvy o prevode akcií, na základe ktorej žalovaný tieto akcie nadobudol, budú predmetom skúmania v rámci dokazovania vo veci samej.

3. Ďalej uviedol, že pre rozhodnutie o nariadení neodkladného opatrenia bolo rozhodujúce to, že žalobca uvádzal viacero dôvodov spochybňujúcich platnosť prevodu akcií na žalovaného, a teda aj platnosť jeho postavenia ako podnikateľa a akcionára v spoločnosti žalobcu.

Odvolací súd sa stotožnil s argumentáciou žalobcu i súdu prvej inštancie spočívajúcou v tom, že prípadným prevodom akcií zo strany žalovaného na iné osoby by došlo k škode na strane žalobcu, resp. znemožneniu exekúcie priznaných nárokov uplatňovaných žalobcom z dôvodu eventuálne neplatného prevodu týchto akcií. Povinnosť zdržať sa úkonov smerujúcich k výkonu práv akcionára nemôže tak byť kvalifikovaná ako úkon smerujúci k potláčaniu práv podnikateľa alebo drobného akcionára, nakoľko v súčasnom štádiu konania nie je zrejmé, či žalovaný skutočne takéto postavenie má a až v závislosti od posúdenia charakteru predmetnej zmluvy o prevode akcií bude možné túto otázku vyriešiť.

4. Záverom uviedol, že v súčasnom štádiu konania a na základe zistených okolností, je účelnejšia úprava, ktorá zachová daný stav. Odvolací súd sa nestotožnil s argumentáciou žalovaného spočívajúcou v tvrdených dojednaniach medzi matkou žalovaného a JUDr. A., týkajúcich sa eventuálneho bezodplatného nadobudnutia podielov JUDr. A. v spoločnosti Pharm Trade, a.s. Podľa odvolacieho súdu tieto dojednania a okolnosti nemajú právny význam z pohľadu okolností, ktoré je potrebné dokazovať a riešiť v konaní. Tiež nesúhlasil ani s argumentáciou žalovaného v tom, že žalobca podal návrh na nariadenie neodkladného opatrenia bez toho, aby tento návrh mal náležitosti riadneho návrhu v zmysle § 324 a nasl. zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“), eventuálne § 346 CSP. Konštatoval, že návrh žalobcu na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorý je súčasťou žaloby vo veci samej, jasným a určitým spôsobom formuluje to, čoho sa žalobca predmetným návrhom domáha a uvádza aj dôvody takéhoto postupu z jeho strany. Odvolací súd uzavrel, že súd prvej inštancie správne postupoval, pokiaľ predmetné neodkladné opatrenie nariadil, a preto postupom podľa § 387 ods. 1 CSP odvolací súd uznesenie ako vecne správne potvrdil.

5. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal v zákonnej lehote žalovaný dovolanie, ktorým sa domáhal, aby dovolací súd zrušil obe rozhodnutia súdov nižšej inštancie a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, zároveň žiadal priznať žalovanému voči žalobcovi právo na náhradu trov konania v rozsahu 100%. Žalovaný prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP a zároveň z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) a písm. b) CSP.

6. Žalovaný v dovolaní vytykal odvolaciemu súdu, že vo svojom rozhodnutí nedáva odpoveď na jeho podstatnú argumentáciu v otázke týkajúcej sa neosvedčenia nebezpečenstva bezprostredne hroziacej ujmy, ktorú vyvodzoval len z „možného“ budúceho konania žalovaného, tvrdiac, že v odvolacom konaní osvedčil, že od nadobudnutia akcií žiadnym spôsobom s akciami nenakladal takým spôsobom, ako predpokladal odvolací súd.

Namietal, že neexistovali žiadne rozhodujúce skutočnosti, ktoré by osvedčovali také konanie údajne ohrozujúce domnelé práva žalobcu, pričom odvolací súd svojvoľne uzavrel, že nebezpečenstvo bezprostredne hroziacej ujmy je dané, pričom neuviedol, z akých rozhodujúcich skutočností prijal takýto záver.

7. Ďalej namietal, že odvolací súd sa nevysporiadal ani s jeho argumentáciou vo vzťahu k ním uvádzaným skutočnostiam, že aj pre prípad hypotetického úspechu žalobcu v základnom konaní, žiadna exekúcia nie je ohrozená, pričom odvolací súd posúdil, že je dané ohrozenie novej exekúcie, neuviedol však, z akých skutočností prijal tento záver. Poukazoval tiež na to, že odvolací súd nedal odpoveď ani na

argumentáciu žalovaného týkajúcu sa uloženého neprimeraného zákazu znemožňujúceho vykonávať akékoľvek práva týkajúce sa akcií (účasť a hlasovanie na valnom zhromaždení), pričom k posúdeniu platnosti zmluvy o prevode akcií, bez náležitého dokazovania pristupoval značne reštriktívne. Odvolací súd mal podľa dovolateľa len stroho uviesť, že ešte nie je možné posúdiť, že žalovanému skutočne svedčí postavenie vlastníka akcií, neuviedol však, z akých skutočností prijal záver, že žalovanému postavenie vlastníka nesvedčí a že uložený zákaz je zjavne primeraný s ohľadom na skutočnosti žalovaným uvádzané v odvolaní.

8. Prípustnosť dovolacieho dôvodu podľa ust. § 420 písm. f) CSP videl predovšetkým v tom, že odvolací súd nedal na argumentáciu žalovaného relevantnú odpoveď a vychádzal len z jednostranných skutkových tvrdení žalobcu, ktoré si osvojil. Mal za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené a nedáva odpovede na podstatnú argumentáciu žalovaného, a ním namietané okolnosti zakladajú vadu zmätočnosti, a teda nepreskúmateľnosti. Poukazoval na to, že v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu, tento necitoval ustanovenia, ktoré aplikoval, a z ktorých vyvodil svoje právne závery, neuviedol dôvody, prečo považuje možnú exekúciu za ohrozenú, neuviedol dôvody údajnej bezprostredne hroziacej ujmy, neuviedol dôvody pre neprimerane široký zákaz uplatňovania práv, ak žalovaný poskytol rozhodujúce skutočnosti, ktoré sú v priamom rozpore so skutkovými tvrdeniami žalobcu, tieto vady vytýkal i uzneseniu súdu prvej inštancie.

9. Prípustnosť dovolacieho dôvodu podľa ust. § 421 ods. 1 písm. b) CSP videl dovolateľ vo vzťahu k výroku III. uznesenia súdu prvej inštancie, týkajúceho sa paušálneho zákazu výkonu hlasovacích práv na zasadnutí valného zhromaždenia bez ohľadu na skutočnosť, aká otázka by bola predmetom rokovania valného zhromaždenia. Týmto spôsobom sa má žalovanému znemožňovať zúčastniť sa hlasovania na valnom zhromaždení v otázkach, ktoré neovplyvnia práva žalobcu. Takýto prijatý zákaz považuje za zjavne neprimeraný k ochrane domnelých legitímnych práv žalobcu, a teda rozhodnutia súdov nižšej inštancie vylučujú žalovaného z akejkoľvek účasti na akomkoľvek zasadnutí valného zhromaždenia spoločnosti, nezohľadňujúc, že ochrana žalobcom označovaného práva nemôže požívať väčšiu ochranu ako práva akcionára spoločnosti.

10. Právnu otázku, ktorá nebola dosiaľ v rozhodovacej činnosti dovolacieho súdu riešená (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP) dovolateľ špecifikoval v znení: „či aj v prípade, ak by mal súd rozhodovať o jeho nariadení na základe skutkových tvrdení žalobcu o údajnej neplatnosti právneho úkonu a prijať z takého záveru značne neprimeraný absolútny zákaz voči strane sporu, voči ktorej smeruje, spočívajúci v paušálnom (absolútnom) zákaze výkonu všetkých práv akcionára spojených s účasťou a hlasovaním na valnom zhromaždení, ktorý naopak dôvodí platnosťou právneho úkonu, či také uložené paušálne (absolútne) zdržanie sa výkonu práv môže súd v konaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia vydať, ak doposiaľ nebolo v základnom konaní vykonané žiadne dokazovanie k platnosti či neplatnosti právneho úkonu, čím súdy už prezumovali právne posúdenie otázky, ktorú by mali posudzovať až po náležitom vykonaní dokazovania v základnom konaní.“ Ďalej uviedol, že „ak takým rozhodnutím súdu sa sleduje legitímny cieľ, možno uložiť akcionárovi spoločnosti v konaní o nariadení neodkladného opatrenia paušálny (absolútny) zákaz výkonu akcionárskych práv, hoci je zrejmé, že tento môže porušovať princíp primeranosti uložených povinností a viesť k neprimeranému poškodzovaniu (trestaniu) akcionára.“

11. Záverom uviedol, že takto nastolenú právnu otázku súdy neposúdili správne, pritom správne ju mali posúdiť tak, že pre účely ochrany domnelého práva žalobcu je paušálny (absolútny) zákaz výkonu akcionárskych práv žalovaného, s ohľadom na prezumpciu platnosti právneho úkonu, zjavne neprimeraným zásahom do práva na podnikanie a nesleduje legitímny cieľ, ale poškodenie žalovaného ako akcionára, a preto mohol súd prijať, ak boli žalobcom vôbec osvedčené také skutočnosti, zákaz vzťahujúci sa len ku konkrétnemu výkonu práv spojených s účasťou a hlasovaním na valnom zhromaždení spoločnosti.

12. Žalobca sa k dovolaniu žalovaného nevyjadril.

13. Najvyšší súd, ako súd dovolací, podľa § 35 CSP po zistení, že dovolanie podal včas žalovaný, zastúpený advokátom (§ 429 ods. 1 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

14. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP) Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

16. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

17. Podľa ust. § 421 ods. 2 CSP dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n).

18. Podľa § 357 písm. d) CSP odvolanie je prípustné proti uzneseniu súdu prvej inštancie návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia alebo zabezpečovacieho opatrenia.

19. Podľa § 447 písm. c) CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné.

20. Úspešné uplatnenie dovolania je vždy nevyhnutne podmienené primárnym záverom odvolacieho súdu o prípustnosti dovolania a až následným sekundárnym záverom týkajúcim sa jeho opodstatnenosti. Pri skúmaní prípustnosti dovolania Najvyšší súd Slovenskej republiky bral na zreteľ, že dovolaním je napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vydané v konaní o nariadenie neodkladného opatrenia, pričom dôkladné skúmanie povahy napadnutého rozhodnutia (či sa jedná o rozhodnutie vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí) bolo kľúčové pre posúdenie otázky prípustnosti dovolania.

21. Dovolací súd preto v prejednávanej veci skúmal, či uznesenie odvolacieho súdu o neodkladnom opatrení napadnuté dovolaním je rozhodnutím vo veci samej, prípadne rozhodnutím konečným, ktorá povaha rozhodnutia by otvárala dovolaciemu súdu možnosť preskúmať prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Z ustálenej judikatúry odvolacieho súdu (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Obdo/66/2017 uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 76/2018, rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/154/2018 a sp. zn. 8Cdo/83/2017) vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o neodkladnom opatrení, ktoré má charakter rozhodnutia vo veci samej, je prípustné dovolanie podľa § 420 CSP.

22. Rozhodnutie o neodkladnom opatrení má povahu rozhodnutia vo veci samej vtedy, ak samotné neodkladné opatrenie konzumuje vec samu. Takáto situácia môže nastať v prípade návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia podaného po skončení konania (pri splnení podmienok § 325 ods. 1 CSP). Rovnako takáto situácia môže nastať v prípade návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia podaného pred začatím konania, na ktoré nenadväzuje žaloba podľa § 336 ods. 1 CSP, pričom konanie končí rozhodnutím o návrhu

na nariadenie neodkladného opatrenia a konzumuje vec samu (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/154/2018).

23. Pri neodkladných opatreniach nekonzumujúcich vec samu (vo vzťahu k vylúčeniu prípustnosti dovolania) sa zohľadňuje, že ide (len) o dočasné procesné opatrenie súdu, trvanie ktorého je obmedzené a môže byť za podmienok uvedených v zákone zrušené.

Neodkladné opatrenie má v takomto prípade nastoliť určitý stav len dočasne a bez ujmy na konečnú, definitívnu ochranu, poskytovanú až rozhodnutím súdu vo veci samej. Zákonodarca tu nepochybne zohľadnil, že procesné nesprávnosti súdov, ku ktorým pri tom môže dôjsť, sa v takom prípade vyznačujú nižšou intenzitou porušenia procesných oprávnení strán sporu (uznesenie NS SR sp. zn. 3Cdo/157/2017). Dovolací súd taktiež v uznesení sp. zn. 3Cdo/157/2017 z 11.10.2017 vyslovil, že dovolanie nie je podľa § 420 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie o nariadení neodkladného opatrenia na základe takého návrhu, spolu s ktorým, prípadne po podaní ktorého, bola podaná nadväzujúca žaloba.

24. O rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, by išlo v prípade, ak by súd musel vec skončiť procesne (pre existenciu prekážky vecného prejednanja, ktorá odôvodňuje zastavenie konania alebo odmietnutie podania) bez toho, aby vec meritórne prejednal.

25. V predmetnej veci sa teda nejedná o rozhodnutie vo veci samej ani o rozhodnutie, ktorým by sa konanie vo veci samej končilo. Žalobca spolu s návrhom na nariadenie neodkladného opatrenia zároveň podal na súd prvej inštancie aj žalobu o vydanie akcií, preto je zrejmé, že ide o situáciu, kedy sa neodkladným opatrením dočasne upravuje určitý stav bez ujmy na konečnú, definitívnu ochranu, poskytnutú až rozhodnutím súdu vo veci samej. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

26. Dovolateľ prípustnosť svojho dovolania vyvodzoval okrem ustanovenia § 420 písm. f) CSP aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) a písm. b) CSP.

27. V posudzovanej veci je dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu súdu prvej inštancie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia.

28. Z vyššie citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že prípustnosť dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorú dovolateľ vyvodzoval z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) resp. písm. b) CSP, je vylúčená ustanovením § 421 ods. 2 CSP v spojení s § 357 písm. d) CSP.

29. So zreteľom na vyššie uvedené, keďže nie je daná prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP ani podľa § 421 ods. 1 písm. a) a písm. b) CSP, dovolací súd dovolanie žalovaného podľa § 447 písm. c) CSP ako procesne neprípustné odmietol bez toho, aby sa zaoberal dôvodnosťou podaného dovolania.

30. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP tak, že úspešnému žalobcovi priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov v rozsahu 100 %.

31. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.